

Апсны

Ареспубликате ҳәынтыркиттә усхәарта «Апснымедиа»

2024 ш. сентябр 5 № 67-68 (21 574)

Җаанзиала, ацарапшықәс өңүц!

Рапхъаца рашаға
еихыргеит

Алиса Гәажә-пхә

■ Адирра амш аены, апсшьара
мшәа рыштәх, әапхъа ашкол
ахь ихынхәеит ацафәа, иара
убас уахь имәхыгыцеит адир-
рақәа рдумеи ахь өңүц зшьаға
еихызго ахәыцкәа.

Традицианы ишапу еипш,
агәйрғыратә ныхәа мәәләнган
Ефрем Ешба ихъ зху Акәатән
ахәбатән ажъаратә школ ахь.

Апсны Агимн архәарала аиқә-
шәара ныхәа анаартха ашьтах,
Акәатән ахәбатән ажъаратә школ
ајазаратә өшә аихабы Ина ҆иопуа,
ари аныхәа мши рыйдлынхәалеит
ахәыцкәе, атаацәе, иара убас уи
зху алазырхәз зегъы.

Лықәгыларәа иазгәлтәен,
ашкол атоурых, арақа ишетца-
раа захъоу акыр абицара. Иахъа
изызгедуны зызбахә рхәо, Апс-
ны ахъ тыйзго, изырызго ат-
ицәа шмағым. Урт рахътә
Апсны ахақәитра зхы-зыпсы ах-
тызтаз ригыту ишыкоу ари школ
ауштымтацәагы. Анааф минутк-
тән аәымтрана иргаладыршәе-
ит Ҳапсадгыыл ахъчараз итах-

затеицәа.
Уи ашьтах Акәатән ахәбатән
ажъаратә школ адиректор Ли-
ана Хәарпача уахь имәхыгыз
зегъ бзиала шәаабет ҳәа рахәо
дрыйдыхәалеит. «Ишәыдисныхә-
лоит ари амш ацафәа, атаацәа,
лымкаала, өңүц зшьаға еихызг
ахәыцкәа. Мәамш, адиррақәа рдум-
еи ахь. Җаанзиала, мыштаб-
зиала, шәшьаға еихыжәгаит!
Арақа шәара ишәзүпшуп шәа-
нацәа рнаас гәйразыла шәыз-
дыхъило, атара, адирра шәызто,
апшәа змуо арцафәа», – лхәеит
актаи аклас ахь зшьаға еихызг

ахәыцкәа рахь лхы нарханы.

Акәа ақалақ Ахадара ацарап
аусбарта аспециалист хада Нонна
Ломия-пхә гәйк-псыкала адирра-
па. Амш ридынхәалеит дықәгыле-
ит. «Ихазгәакуо ахәыцкәа! Ҳатыр
зкә атаацәа! Ишәыдисныхә-
лоит адирра Амш! Өңүц зшьаға
еихызгиз ахәыцкәа хатала, ишәзе-
иғасшыоит апстазаара лаша, ихыпшым,
зхы иакәиту ишәз-
гәакуо ҳапсадгыыл ахь атынчра
қалааит!», – лхәеит уи.

Лажәа хыркәшо, ахәыцкәа рахь
лхы нарханы ирабжылгейт ап-
сышәала ицәажәларц, рбышәа
бзия ирбаларц, идмырзырц, апс-
уатас рхы мәәләрларц. «Хапсу-
ара шәмүрзин, уи еипш хзырызго
йәкам!» – лхәеит атынчтәен.

Анааф, ажәа иман Акәатән
ахәбатән ажъаратә школ иа-
уыштымту, лассы-лассы ари школ
иатаауа, ирыгу-ирызуо иазтада-
уа, гәцарапрыа ирзыкоу Апсны
Жәлар Резизара адепутат Константин
Затулин, ауаажәлларра
рхатарнақца.

Ахъз-Апша апара афы Апс-
ны жәлар Рыныңтәйлатә еи-
башьрағы итахаз ргәләшәара
иазкны ашәткәа рыштатара аш-
такъ, Аслан Бжъания аибашьрағы
аиаира агареи иудафыз аибашь-
раштакътәи ашықәсәа раан иказ
аудадафракәа рапыхре зыхъз
иадхәалоу, Алада Ешыра ақытан
ику Апсны Рапхъатәи Ахада Владислав
Арзынба Имемориал афы
ашәт шытәрәка шытәтент.

Иара убри аены Аслан Бжъания
Очамчыра араион ҆иғварда дат-
аит. Арақа аныш дамадоуп Апс-
ны Аффатәи Ахада Сергеи Багапш.

Сергей Уасил-ипа Багапш ихъз
иадхәалоу Апсны ахыпшымра
жәларжъаратәт азхатара, Уры-
стәйлатә Афедерация егырт
ат-тилақәи Апсны аиғызарата,
аидгыларатә еизықазаашькаа
рхатарнақца.

Апсны ахыпшымра жәларжъа-
ратәт азхатара 16 шықәа ахытца
иазкыз агәйрғыратә усмәләттә
мәәләрлесит Акәа, астадион «Динамо»
ахь. Қаапеишәа итәз астадион
ахь иказ зегъы рашыапы икәгыла-
ны иазгәзироит Апсны Ахәынты-
карата гимн.

Уақа икәгыла Апсны Ахада
Аслан Бжъания ихәеит:

– Ҳатыр зкә ҳааажәлар! Ҳатыр
зкә ҳасасцәа! Иахъа, ишыжә-
дыруа аипш, Апсны иззәаҳәттәит
атоурыхта тақы змуо аныхәа ду –
Апсны Ахәынты-карата Ахыпшымра
жәларжъаратәт азхатара амш!

Җаанзиала, ашкол!

Мәамш, адирра Адуни ахь!

Ахъыпшымра амфала

■ 2008 шықәа август 26 – ари
амш иахъагы зегъ ҳабла их-
гылоуп, закәйтә гәирғызар,
гәыштыхъир иахъзаяз. Ажәбжъ
мацәсейміхъараңас ҳтәяла
иахъзаяз, зегъы ирахәит. Апсны
иаиүт шәышықәасала иззықәпоз
ахъыпшымра. Уи азы Ауспка
иаиүт ацақеит Урыстәйла усқан-
тәи Апрезидент Дмитри Медве-
дев.

Есышықәсепш, сыйнәагы ари
амш аены Акәа, Ахъз-Апша апара
афы, Урыстәйлатәи Афедерация
Апсны ахәынты-карратә хыпшымра
азханатцеижеи 16 шықәа атра
инамаданы, Апсны жәлар Рыныңт-
тәйлатә еибашьрағы итахаз рбақа
амтсан ашәт шытәрәка шытәт-
ит.

Аибашьраан итахаз ҳатырла
иргәләдүршәэрц арахь иаиүт
Ахәынты-карра Ахада Аслан Бжъ-
ания, Жәлар Резизара Аихабы Лаша
Ашәба, адепутатцәа, Ахәынты-кар-
ратә Шәэртадара Ахеилак ахан-
тәафы Рауль Лолуа, Ахәынты-карра
Ахада Иусбартә анатхәафы Абе-
салом Кәарция, аихабыра, Апс-
ны икоу Урыстәйла ацхаржәхәаф
Михаил Шургалин, Апсны икоу
Ахъз-Уапстәйла ацхаржәхәаф
Олег Бощиев, Ахъз-Уапстәйла аде-
нүкәтәи аусқәа рминистр Ахсар
Цыюев, Урыстәйлатәи Афедерация
Ахәынты-карратә Дума адепутат
Константин Затулин, ауаажәлларра
рхатарнақца.

Ахъз-Апша апара афы Апс-
ны жәлар Рыныңтәйлатә еи-
башьрағы итахаз ргәләшәара
иазкны ашәткәа рыштатара аш-
такъ, Аслан Бжъания аибашьрағы
аиаира агареи иудафыз аибашь-
раштакътәи ашықәсәа раан иказ
аудадафракәа рапыхре зыхъз
иадхәалоу, Алада Ешыра ақытан
ику Апсны Рапхъатәи Ахада Владислав
Арзынба Имемориал афы
ашәт шытәрәка шытәтент.

Иара убри аены Аслан Бжъания
Очамчыра араион ҆иғварда дат-
аит. Арақа аныш дамадоуп Апс-
ны Аффатәи Ахада Сергеи Багапш.

Сергей Уасил-ипа Багапш ихъз
иадхәалоу Апсны ахыпшымра
жәларжъаратәт азхатара, Уры-
стәйлатә Афедерация егырт
ат-тилақәи Апсны аиғызарата,
аидгыларатә еизықазаашькаа
рхатарнақца.

Апсны ахыпшымра жәларжъа-
ратәт азхатара 16 шықәа ахытца
иазкыз агәйрғыратә усмәләттә
мәәләрлесит Акәа, астадион «Динамо»
ахь. Қаапеишәа итәз астадион
ахь иказ зегъы рашыапы икәгыла-
ны иазгәзироит Апсны Ахәынты-
карата гимн.

Уақа икәгыла Апсны Ахада
Аслан Бжъания ихәеит:

– Ҳатыр зкә ҳааажәлар! Ҳатыр
зкә ҳасасцәа! Иахъа, ишыжә-
дыруа аипш, Апсны иззәаҳәттәит
атоурыхта тақы змуо аныхәа ду –
Апсны Ахәынты-карата Ахыпшымра
жәларжъаратәт азхатара амш!

Җаанзиала, ашкол!

Мәамш, адирра Адуни ахь!

Ҳабла ихгылоу амш

Урыстәйлатәи Афедерация, ап-
суа жәлар ргәхәара ҳасаб азұ-
ны, жәларжъаратәи адокумен-
тқәа напхагас иқатданы Апсны
Ахәынты-карра ахыпшымра азх-
натает. Инаезд ҳажәлар акыр
шәышықәа ргәи итыхоз – аду-
неи ауаажәлларра иазхартаз
рхәынты-каррағы аххара-антыра,
аизхазыттара.

Ҳара иахъгәлашәоит илахы-
нцарбагаз абри ақетара аны-
рыдыркылоз атағылашькаа зе-
иппшар, Урыстәйлатәи Афедерация
аапка ақколективтәи Мрағашар-
а ҳәа изыштыу иқанатоз ақәимчра.

Апсны жәлар табуп ҳәа рхәоит
Урыстәйлатәи Афедерация анах-
тара рахъ абри афыза агәа та-
зыз ашыға ахъеиҳыргаз азы.

Фағхъа Апсны жәлар рыхъз-
ла табуп ҳәа иахъхәоит Дмитри
Анатоли-ипа Медведев ҳтәйлазы
иахъынты-карбагаз ақетара ахы-
ндыкылаз азы. Ҳажәлар зегъы рә-
ла табуп ҳәа иасхәрп стахуп Уры-
стәйлатәи Афедерация Апрезидент
Владимир Владимир-ипа Путин
ҳәа изышты-карратә хыпшымреи
разхатара» – иазгәтоуп адныхә-
ларра.

Аофицалтә хәта ашьтах апсуа
естрадатә артистцәа инарығеит
акыр ашәақәа, убрахь иналатаны
апсуа жәлар рашәа «Шъардаамта».
Нас асценхъ днеит еицырдыруа
ауыс музикант, акомпозитор, аре-
пер Баста (Васили Вакуленко).

Апсны Ахада Аслан Бжъания
гүст 26 азы ишхандаркыз исуверен-
тәу ҳәынты-карратә ахасабала Апсны
жәларжъаратәи азхатара аус.

«Ииасыз ашықәсәа ры-
нұтқала хтәялакәа русеңцора
аидгылареи стратегиала аиғы-
зареи рығазарахъ инеит. Ихау-
ит ахәынты-карбажъаратә усе-
ицура апшәа ду, иаңдоуп
аиқыша-хатра-зинт шытә ғәзәа»,
– ихәеит Шургалин.

Аахыт-Уапстәйла адәнүкәтәи
аусқәа рминистр Ахсар Цыюев
дапхъеит Ареспублика Ахыт-
Уапстәйла Ахада Алан Гаглоев
иқаттаз адныхәларата шәкә.

«2008 шықәа август 26 ҳтәй-
лақәеи ҳажәларкәе ртоурых
афы иарбоуп илахынты-
карбагу ҳтисқәаны – Урыстәйлатәи
Афедерация аганахъала Ахыт-
Уапстәйлеи Апсны руверените-
ти рхәынты-карратә хыпшымреи
разхатара» – иазгәтоуп адныхә-
ларра.

Аофицалтә хәта ашьтах апсуа
естрадатә артистцәа инарығеит
акыр ашәақәа, убрахь иналатаны
апсуа жәлар рашәа «Шъардаамта».
Нас асценхъ днеит еицырдыруа
ауыс музикант, акомпозитор, аре-
пер Баста (Васили Вакуленко).
Апсны Ахада Аслан Бжъания

апзыз, ҳаамтазтәи Апсуа
ҳәынты-карра ашьтахаркы Ах-
дислав Арзынба инахпхарала ҳажәлар
ахыпшымра ааргейт. Ҳара иах-
вайылан Урыстәйла ажәларқәа рта-
ацәара иахәтаку Нхыт-Кавказын-
тәи ҳашыцәа.

Ақәаршы ашағызбы азыз-
ырға азымипт, ашәақәа ир-
еи-ара абиа-баацәа рнапы изе-
нүркөон.

Аныхәа иацдан Сергеи Багапш
иҳъз зху аштахы.

Үақа 21: 00 азы иқан ап-
суа естрада артистцәа рконцерт.
Ҳыпхъазара рацәафыла еизаз
азыз-ырға азымыката ҳамтакәа
рзықартцеит Ильда Қәычберия, Ә-
тимыр Тания, Хатуна Тарба, ҆и-
ми Шәмания, Аңзор Адлеиба, Аноатоли
Алтеиба, Лиудмила Гәымба, Тамара
Жамгариан, Дмитри Пишиа, Леван
Пхалазе, Валерия Печхелиа, Хы-
бла Миқаба үхәа егыртгы.

Асаат жәаба рзы Акәа ажәған
дырлаштейт амца еишилкәа.

ПСРА-ЗРА ЗҚӘҮМ АДОУХАТӘ ТЫНХА

Нартаа

■ Уарлашәарла акәзаргы, еснагы атцаадыррағы ишән, иагыла-лоит иңиоушытара икоу, амилати ахәйнәркәреи рзы ихызырхә-гоу, игәедуроу ахтыс дүкә. Итыйтит жәа-томкны ишьақәгы-лоу «Нартаа. Аңсуа фырхатса-ратә епос» атомқәа ааба (иаанхаз 9-10-тәи атомқәа иргәлалоит атексткәа аурысшәхән еиттаганы). «Афольклорта күлтүра адунеи» асериала итыңыз аңсуа жәлар фольклорта бақа хада еиқири-шәеит, атцаамтәи акомментари-акәеи исит, редакторсызы дамо-уп 3. Җапуа. Аңсуа «үеыззук» аус аеузнакуит» ҳәа шырхәо еипш, дмыцакзакәа хрыж-хрыж, дырралеи хшыллеи зус инағу атцарада еснагы иус иццоит, икәманшәалахойт, алтшәа бзи-гыы иоуент. Атыжымтә аүбаба адырбалеит, 3. Җапуа инаицы-даны, итәацә Н. Барыциш, С. Ҳаұымыпх, иара убас ААУ ад-цент А. Какоба, А. Беренчүи, И. Җыгәпх, Р. Җапуапх.

1962 шыққасы Ш. Инал-ипа, К. Шынқырл, Б. Шынқеба аус зыду-ланы аңсышәалеи еиттаганы урыс-шәалеи итрыжызы аңсуа нартаа епос еизаку, аус зыдулоу атекст атты ҳамхәозар, ари – нартаа ре-пос атексткәа изақарасаалак адунеи зыхыроу ма архива ишшүтө аматериалкәа акы бжымыжкәа ицәрызғо рафхатати тцаадырратә тыжымтуп. «Нартаа. Аңсуа фырхатса-ратә епос» – ҳажәлар зқышышиқәсала изнысыз ртоурыхмфа (шыралати аиқа-реи заақласслати аудаажәлар-ратә шыақылареи рхыпшакәа ғәтәлаа изыншүшү) ашқа ҳхаба-зыршүша, аңсабареи «атоурыхтә» мінкәеи ирәғалынын рықаптара аа-зыршүша, имариамыз рыңстаза-ара ҳәгәйлазхало монументалтә епикате бақоуп, аха уи мацарагы акәым. Арақа саҳарькыратә формала мекәхкәбаа иааршуп зхатә ҳаңра азмо аңсуа етнос, мифоло-гиала ихырчоу рыбазаша, рле-иша, рқабәзкәа, ртасқәа, анкы-бынкытәи рдунеихәапшыша ачыдарақәа. Убарт ақазшыңақәа ирыбзуураны нартаа ре-пос адунеи ауаатәйфса рдоухатә күлтү-рах ҳазлацәйрүца, ҳазлалагыло бақоуп. Уи ropyвәйлоит «Маха-бхарат», «Нибелунгаа ирыххәа-аша», «Илиада», «Калевала» ухәа ре-пш икоу адунеитә күлтүра аш-девркә. Зымехак тбаа ари афыза атыжымтә архиаралы – уеизгы-у-еизгы иатахын афольклорта-а, аетнограф, атекстолог итца-радырратә квалификация ҳарак, нағызы злапшәа тбаа, агумани-тарәт тцаадарыра иатданаку аспелистицәа азәирфы рыхшыфе-лаптара, урт нартаа ре-пос рантареи, ркыпхүрьеи, рытцаареи гранахыла рылшамтакәеи рпышәен ре-пш кәара. Изхаххәауа, ҳзы-цәжәо атыжымтә аредколлегия иалоуп зажәа пхылду иналука-ша аттарауа нағақәа: академик-цәа Ш. Салақана, В. Арзынба, В. Чырғба, Аңсны жәлар рартист, ақазаратаа адектор Н. Чан-ба ухәа. Ари атыжымтә ду иагә-лалас аепос аматериал аидкыла-рағы автор ихата ианцамтакәа (274 текст ркынза) инарчыда-ны, ицхырағзахеит, ҳәаратахума, азәирфы аттарауа (Ш. Инал-ипа, Б. Шынқырл, К. Шынқырл, Ш.. Салақана ухәа убас азәирфы) шық-сираталас имфапыргоз афоль-кор-етнографията экспедицияқәа

ирлытшәаны акыпхә здырбаз нартаа рхәамтакәа, рнапы итыңыз аусумтақәеи афольклорта мате-риалкәа зымехазкуа аизгақәеи. Урт раҳтә хадара руеит: «Нарт Сасрықәеи ңышынфажәи зе-ижәвәк иара иашыңәеи», «Аңсуа фольклор аматериалкәа», «Маадан Сақания ихәамтакәа», А. Ахашба иусумтақәеи ианцамтакәеи рышәкәи, Ц. Бжынна ишәкәи «Аң-суаа рыхамәнеи ркультуреи ато-урых ақнит», «Итамбазо жәлар рзых», «Аңсуаа рфольклор», «Аңсуаа фольклор», «Аңсуаа фольклор заатәи анцамтакәа» үхәа убас егыртты.

Агуманитартә тцаададырра адунеи, зегъя рапхызагы кавказтәи афольклортаағзәа рдоухайбар-кыра акраатиуа иазыпшызижытәи ҳазлацәжәо академиате тыжымтә. «Нартаа. Аңсуа фырхатса-ратә епос» аредактор-аиқырышәаф 3. Җапуа ихы иаирхәеит аепос атыжырағы иаңпханеицәа атца-рауаа рпышәа, рытцаарадырратә напкимтә. Аха зыбахъ ҳамоу акыпхымтакәа, антологи-атә тыжымтакәоуп, иағыримехар-куа аепос аидеи асаҳарькыреи гранахыла иаҳа зығаңзара ҳар-ку, иғәйләтәа-лығашааху атексткәа (аварианткәағы убрахь инары-латданы) рымадаа роуп. Уажатәи атыжымтә ақәзар, еитазгәхт-тит, иамеханакуит нартаа ирыз-ит аңсуа епос, аңсабара иану – ҳа-ра ҳұнна иаңиз атексткәа зегъы, неиғымсрада, акынзарак акыны бжымыжкәа. Ари еипш икоу тыжымтә, ус ахәра ауазар, адунеитә фольклористика атоурых, шамахамзар, иамбаза, изздырзом. Убри аганахыла рызбахъ ҳхәар қалоит адига тарауа-афольклорта-аф А. Гадагатт быйж-томкны икоу иеңкүршәамта «Нартаа. Адыгаа ре-пос», ауапс фольклортааф Т. Хамицаева быйж-томк зымехазкуа лтүжымтә «Нартаа. Ауапс жәлар ре-пос».

Еитаххәауеит, жәа-томкны икоу, фольклортаарадырратә шығын-нагала еиғырцаа, филологиатә гъамала ихырку «Нартаа. Аңсуа фырхатса-ратә епос» – иуникалтәи агадемиате тыжымтуп. Шәзәхәыц, иара иагәйланагзоти хәычи-дуи-зық текст инареиҳаны! Убри ақ-нитә, аматериал ахата амехаки уи ҳазыртәауаны томцыпхызаа иад-галоу еиңеипшүн атцаададырратә аппарати (акомментариақәеи аз-гәтақәеи, тәа змам арбагақәеи) – абартақәа зегъы хәыцхәыц ғрә-

агзара, ахачы аагара мацарагы имариоу үсүм.

Атыжымтә иазыштыху азеи-штруктура, акомпозиция, аматериал ақәйргашеи уи зда иматәам пас-портла аиғкашьеи атцаададырра аганахыла өйнүнхәа узатом, уимоу, афольклортаараптә өңцирақағы мачымкәа иадубалоит. Убас, аком-ментариақәеи азгәтақәеи инарчыданы, томцыпхызаа иадгалоуп аңхыаф аинформация аганахыла дымомақәызто арбагақәа: ажәб-жыхәағзәа рарбага, аңцағзәа рар-бага, атексткәа ахъантцу атыпқәа рарбага, атексткәа ананццу ашық-сқәа рарбага, ажбынцамтакәеи айдеонцамтакәеи рарбага, аңыл-цамтакәа рарбага, архив ақынта-иаагоу атексткәа рарбага, ақыпхә зымбац атексткәа рар-бага, ақыпхә збахъоу атексткәа рарбага, ақыпхә зымбац атексткәа рарбага, ақыпхә збахъоу атексткәа рарбага. Урт арбагақәа реиқәрышәара мәғақәитон 3. Җапуа ихата. Ажакала, уаднахалоит, иаабахъоу ақыпхымтакәа рааста акыры ие-циуп, иғыршыгуоуп атыжымтә зықәғылоу атцаададырратә уас-хыр гәгәа. Уи инапынцаны, апо-лиграfiia аганахыла атыжыша атәи ҳхәозарты – уамакала ағазара ҳаракуп, аңапағы иаңкыла-ны ахәапшра мацаара ағаҳәара унаитот.

Нартаа ре-пос еипш икоу абақа-ду атыжыраан, зегъя рапхызагы, а-к-ратанакуаны ипхызатәуп уи ате-матикате еибаркыра иаңданакуа арымзәа асиујеткәеи амотивкәеи қенагала еиңшаны аңхыаф идг-лара. «Нартаа. Аңсуа фырхатса-ратә епос» атомқәа раабагы ре-пос иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI атом – Нарынхуо, Гәйнда-пшә, Ҳәжәарпыс ирзыку атексткәа, VII атом – ҳаз-ҳазы икоу еиңеипшүн ахәамтакәа, VIII атом ағы иаңпхызатоу анағстии асиујет-т-матикате принцип ала абақа аих-шара, ҳәнәана, ииашоуп, I–IV атомқәа ирнылеит «Сасрықәа из-ку ахәамтакәа». V атом иағыла-нагзент «Цәңәц изку ахәамтакәа», VI

Агэалашэара амьрзразы

Аспорт

■ Апсны ашьапылампыл Афедерация ашьыгарала, август 22 рзы Акәтәи астадион «Динамо» айы имфацысит, ашьапылампыл азы Асовет ендигла аспорт ажаза Төмөр Жыбы агэалашэара ахъзала, 2013 ш. рзы ииз ахэыцкаа рыбжъара Аресспубликатे турнир.

Уаңа аиаира реагсартәйт Гагратәи ахэычты-кэыпшт споршкол аа заматцаа. Аффатәи атып ааныркылент Җыльарда ақытантәи ахемарфцәа, ахпатәи – Акәтәи «Динамо».

Ашьапылампыл ассоцәа қэыпшцаа хаталатәи реилкъарен реазышэарақәи азгәто, атурнир айы иалкаахаз иреиуоуп: Арсана, Адлеиба (Акәтәи «Динамо»), Тариел Табгәуя (Җыльарда), Давид Кәтарба, Дмитри Бениа, Назим Тәнба (Гагра). Сандро Афзба (Гедоута).

Агубернатор ихраеа

Урыстыяла аспорт ажаза, Шәнатай ақәпацәа рыклуб «Левша» аа замта Даут Гәйбла, август аффатәи азыбжазы, Санкт-Петербург агубер-

натор ихраеа агаразы имфацгас аицлабрахны аиаира ааниклиент.

Уи дыкәгылон Аресспублика Апсны MMA Афедерация ахъзала.

Апхъахэ згаз

Идырныхәалеит

Афары аспорти рзы Ахэынтикаррате Еилакы ахантәафи Тарашиб Хагба идикилент 13-14 шықаса зхыгду ацкынцәа рыбжъара абокс азы Европа ачемпионат афы аразын ме-

дал занашахаз, Урыстыяла ачемпионат афы апхъахэ згаз Сандро Цымцбен ии изыктаа Едгар Криеи.

Тарашиб Хагба аспортмен идиныхәалеит август антәамтазы Босния Герцоговина Бания-Лука ақалақ афы имфацысиз Европа Ачемпионат афы иапсо икәгила азы. «Гәйк-псык ала ишыдысныхәалоит ас еипш икоу ахтыс ду, шәүсүк зегъы рөфи ақәфиаракәа шәзиғыахшоит», ихәеит ажеша

Бла иабо ахы иапсоуп

■ 2014 шықаса раахыс «РоссоТрудничество» имфацнаго акултурате – артарате усмадагате «Здравствуй, Россия!» синтәа имфацысун Нхыг-Уаңстайл – Алания, август мза ацыхтәантәи амчыбжыя итагзаны.

Рапхъязакәны уи аеалархәразы алшара роует Апснытәи пш-фык ашколхәчкәагы: Лаша Кистаури, Назарет Багумиан, Виктория Пироженко, Лорена Симонова.

Апсны ахатарнакцәа рнағсгы ари апроект иалахауп – Белорусса, Китай, Сирия ухәа жәба инареиханы ахәаанырцәтәи ахэынтикарракәа рахтә хыпхъазара рацэала ақыпшцәа. Ари аусмадагате ахыкәки хадақәа ируакуп ахәаанырцәа икоу Урыстыяла ауынчыуаа хәычкәа ртоурыхтә псадгыл инардауланы дырдыра.

Ахъышттра Зырго

■ Август 22-24 рзы Москва ақалақ айы имфацысун Урыстылеи дәеа жәа-хәынтикарраки рыйкытә, 12 шықаса инаркны 17-нә зхыгца, абаффатәра злу ақыпшцәа еидызкылоз «Ахэычтәи акултурате форум.

Уи иалахәын Апсны ахатарнакцәагы. Афорум алахәцәа гәхәэра ҳаракыла ирыдьырките, Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршколқа; Аресспубликате хәычтәи-кәыпштә споршкол; Акәтәи «Динамо», Академия «Unity».

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатарнакцәа, аразыны ранашыхеит Аресспубликате хәычтәи қэыпштә споршкол ахемарцәа, ахпатәи атып – Академия «Гедоута» ашьапылампыл ассоцәа.

Хымштәи аиндатларақәа ркны апхъахэ ааныркылент Акәтәи «Динамо» ахатар